

cselekedhetik. Caesar és Cicero ugyanazon korban éltek, s hiú és nagyravágyó volt mindakettő, de az utóbbi nem lehetett Caesar-rá, mert hiányzott agyának cselekvő központjaiban azon fejlődési képesség, mely Caesar-ban meg volt; ez pedig Cincinnatus idejében, midőn Róma szegény és egyszerű erkölcsű volt, ezen viszonyoknak megfelelő külső behatások alatt nem lett volna azzá, mivé a gazdag és hatalmas Rómában lett, midőn az ebből folyó körülmények hatottak fejlesztőleg agyára.

Midőn pedig ekként az agy életének tanulásába beléhatolunk, az erkölcsösséget azzal önkénytelenül viszonyba hozzuk, s ezt téve, türelemre, szerénységre és az igazságosságra szoktatjuk magunkat. Minthogy minden tapasztalást, minden fogalmat tárgyakkal kell összehasonlítani, ezen nehéz és fáradságos munkában megtanuljuk a türelmet. Minthogy továbbá kutatásaink közben mindenhol szigorú törvények kérlelhetlen uralmával találkozunk, melynek kikerülhetlenül alá vagyunk vetve, megszokjuk a szerénységet. Végül minthogy a meglevőnek elismerése alól nem vonhatjuk ki magunkat, kényszerítve vagyunk arra, hogy igazságosak legyünk.

BALOGH KÁLMÁN.

XXX. VÉRROKONOK HÁZASSÁGÁNAK KÖVETKEZMÉNYEIRŐL.

I.

Az embryologia sikeres kiművelése daczára felelet nélkül maradt a kérdés, hogy miként képes a kis magocska oly sok megkülönböztető jellemvonást magába zárni s annyi-féle sajátság és tehetség megalapítására szolgálni? Az öröklés csak módját magyarázza s nem lényegét; ennek kiderítése nélkül pedig csak töredékes birtokába juthatunk fejlődésünk törvényeinek.

Az öröklés törvénye azonban a szülők tulajdonságainak a magzatokra való átszarmazását foglalván magában, már a törvény felismerése világító fényt vetett a fejlődés mibenlétére. Az öröklés az, mely a fajok lételet biztosítja megkülönböztető jellegek átruházása által; az öröklés teszi lehetővé a családtagok összetartozá-

sának felismerését s a szülők előnyös vagy hátrányos testalkatának megújulását az ivadéokban. „Csak sast nemzenek a sasok, s nem szülőgyáva fiat Nubia párducza sem“ mondja költőnk. A golyvás galambnak fiai is golyvásak, a szelindek kölykeinek állkapczái is már veszélyes erőt sejtetnek, s a szamar hátáról a kereszt soha el nem tűnik.

Szorosan ki nem jelezhető határok között a változékonyságnak is tért engedve, az öröklés a mellékes tulajdonságokra nem kevésbé hat ki, mint a fajok jellemző ismertető jeleire. Ismeretes és mindennap tapasztalható tény, hogy a gyermekek nemcsak utánzás által elsajátított, de valóban velők született tulajdonságok által ütnek szüleikre. Beszéd-

mód, tagjártatás, testtartás ép úgy velünk született, mint szemünk szivárványhártyájának színe. Megtörténik, hogy emez a gyermek fejlődése alatt a festőanyag felhalmozódása következtében határozottabb vagy sötétebb színt ölt, a mint megtörténik, hogy a nevelés, életmód és viszonyok módosítanak egyet-mást a gyermek sajátágain, de mindez nem dönti meg azon állítást, sőt inkább erősíti, hogy öröklés útján származnak reánk majdnem minden tulajdonságaink. D a r w i n beszél*, hogy atyját, orvosi praxisában egykor oly emberhez hívták, kit első gyermekébe öta, midőn árván maradt, nem látott, s kinek atyjához ennek haláláig benső baráti viszonyban állott. A beteget vizsgálva s kihallgatva olyannyira meg volt lepetve annak atyjáéhoz hasonló modora, tartása s hangja által, hogy régi barátját vélte maga előtt. „Mily csodálatos egybevetésétől a testalkatnak, szellemi képességnek s nevelésnek függ a kézírás! mondja tovább Darwin, s mégis mindegyikünk észlelt már atya s fiú kezeirása között nagy hasonlatosságot, ámbár a fiú nem atyjától tanult írni.“

De nem csak a faji jellegek s az egyéni tulajdonságok ruháztatnak át öröklés által, hanem egészség s betegség, erő s gyengeség, hosszúéletűség s kora halál is. Az életre fejlődő csíra életfolyamata módjának feltevéleit fejleszti egyszersmind magában. Tudjuk, hogy az életbiztosító társulatok a biztosítandó szüleinek életkora s halál oka körül intéznek kérdést, azon tapasztalatból indulva, hogy az utód rendszeren elődeinek korát éri el; egy indus példabeszéd szerint: elődeinek életében foglaltatván sorsa. Köztudomású dolog az is, hogy bizonyos betegségek vagy azok iránti hajlam egyes családokban honosak, amiért is „családi betegségek-

* Ch. Darwin, Das Variiren der Thiere und Pflanzen etc. II, 7. lap.

ről“ vagy „nemzetségi nyavalyákról“ beszélünk mint olyanokról, melyek öröklés útján szálltak szülőről gyermekre. Ilyenek, eltekintve más, gyakran ismeretlen okból keletkezésüktől, a tüdővész, görvélykór s rákfene (I. Napoleon atyja, nővére s ő maga gyomorrákban haltak el); ilyenek a Proteusként száz alakban feltűnő idegbajok, például a nehéznayavalya, mely Niemeyer Felix szerint egy harmadrésznyire öröklött betegség; ilyenek az elmekórok, továbbá bizonyos abnormitások s monstrositások, mint a rövidlátóság, nyúl-ajak, hatújjúság, stb.

Megnyugtatótatásunkra álljon itt ismételtlen, hogy egészség és erő nem gyérebbe maradjon reánk ősi hagyományúl mint betegség s gyengeség. „Midőn azt látjuk, mondja Darwin, mennyire rossz tulajdonságok örökölhettek, úgy szerencsés körülménynek tekinthetjük, hogy jó egészség, erő s hosszúéletűség hasonló mértékben száll reánk. . . . Az erő s kitartás öröklésének tekintetében az angol versenylovat egy kitűnő példát: Eclipse 334, King Herod 497 győző versenylovat nemzett.“

De v a y* lyoni tanár szerint „a magzat szervi ismétlése szüleinek“ s ezen ismétlésben foglalt „öröklés tanúságot tesz arról, vajjon tiszta avagy tisztátalan forrásból eredtek-e az élet elemei.“ Az embrió sejteinek szaporodásából fejlődik s a sejtek ezen szaporodása nem más mint a nemzés folytatólagos tevékenysége, önnön erejékből sokasodván, sejtéből sejtet képezvén; igen természetes tehát, hogy a szerveket összeállító sejtek összege vagyis a szervezet: a magocska s az ondó alapsejtjeinek jellemét meg nem tagadhatja. Gyakran tapasztalták ugyan, hogy egy-némely nemzedék szülőinek kór-hajlamától ment maradt, de többnyire bebizonyult, hogy az — alkalmasint

* Devay, Du danger des mariages consanguins.

kedvező életviszonyok következtében fejlődésében gátolt — kórhajlam csak rejtőzött s az amazt követő nemzedékben lappangó állapotából újra napfényre került. Azon gyér esetek, melyekben az öröklött kórhajlam a következő nemzedékekben teljesen eltűnik, csakis az életviszonyok összességének folytonos javulásából, azaz a szervezet jobb elemeinek a roszak fölött szerzett uralmából magyarázhatók.

Az öröklés törvényének eddig kiemelt pontjai után könnyen belátható, hogy fokozott erővel fogja a kórhajlam a magzatot megragadni, ha a szülők abban osztozkodtak. Egyöntetű természetű szülők biztosabban ruházzák át tulajdonságaikat gyermekeikre mint különböző természetűek, de kárára az ivadéknak, ha vérük kombinációjá beteges alapon történik, ha nemzésök betegség kettőz. Nevezetes pedig azon tapasztalati tény, hogy rokonvérűek ha máskülönbén egészségesek is, aránytalanul gyakrabban mint más nem rokonok, kik szintén egészségesek, gyenge s beteges vagy abnormitások által kitűnő nemzedéket hoznak összekelésükkel életbe. De a közös kórhajlam is, mint az már a priori feltehető, gyakoribb a rokonok mint a nem-rokonoknál. Így nem lehet meg senkit, miután a vérrokonok házassága már magában vészthozó lehet a jövő nemzedékre kórhajlamnak s rendellenességnek gerjesztése által, hogy a több ízén át folytatott vérrokonok közti összeházasulások az ivadék végleges elkorcsosodását eredményezik. Ily körülmények között szerencse még, hogy a természet meddőség által szab határt az elkorcsosodásnak.

Az összhangzás kimutatása végett a természetben s egy analogia felállításának céljából vessünk mindezen előtt egy pillantást az állatvilágra. Nem lehet tagadnunk, hogy mint azok másban, úgy e tekintetben is össze-

hasonlításra adunk alkalmat az állatokkal. Az állattenyésztésből nyert tapasztalatok, Darwin kimerítő fejtegetései szerint, azt bizonyítják, hogy az egyvérűség, a mennyire egyedüli biztosítóka az előnyös tulajdonságok fenntartásának s a faj nemesbítésének, ép annyira, több nemzedéken át tisztán tartva, okvetetlen elkorcsosodásra vezet, minthogy a később szült magzatok nagysága folyton csökken és testi ereje fogyton fogy. A számos példából egy párt kiragadva, tanúskodjanak ez állítás mellett. A juhoknak beltenyésztés ellenében tanúsított szívós termélete s ellentállási ereje daczára Jouatt idéz egy nyáját, mely hosszabb beltenyésztés után „a rendes” gondviseléssel össze nem egyeztethető testalkati gyengeséget mutatott.“ Sebright pedig erős vadászkutyáinak sok ideig folytatott maguk közti párosodása következtében végre gyenge kis ölebeket nyert. De nem csak a nagyságra s testerőre van befolyással a beltenyésztés, hanem a szaporaságra is, a mennyiben ezt gyengíteni, sőt megsemmisíteni hajlandó, s ezenkívül nem gyéren szörnyképződményekre ad alkalmat. Bates híres baromtenyésztő idegen vért volt kénytelen csordájába vegyíteni a megcsökkent szaporaság orvoslására. Egy más esetben nemesített sertések következtetes beltenyésztés folytán már a 7-ik generációban részint meddők voltak, részint pedig bárgyu vagy mozgásra alig képes malacokat ellettek. S egy kis csoport vér-eb, mely egy családból származott, csökkent szaporaság mellett egy csodaszerű képződmény által tünt fel. Mindegyik véreb farka végén ugyanis egy csontdaganat duzzadozott, mely azonban előbbi szaporaságuk visszanyerésével eltűnt, amint idegen vérebekekkel párosítottak.

E tények magyarázatába Darwin nem bocsátkozik; megnyugszik abban, hogy egy természeti törvény

szól belőlök. A keresztelés előnyeit, melyek a test nagyságának s erejének növelésében s a szaporaság fokozásában állanak, ellentétbe helyezvén a hosszabb beltenyésztés hátrányaival, több physiologusnak azon véleményét, hogy a vérrokon szülők közös kórhajlamai a magzatokban egybevetés által öregbítetnek s így a felhozott csodálatos tünetmények létrehozásánál közreműködhetnek, csak azért említi fel, hogy azon ellenvetéssel megdöntse, miszerint az idézett esetekben a meddőség mint új tulajdonság lép föl, „mely a szülők közös kórhajlamainak felhalmozódásától egészen különbözőre utal.” Darwin auctoritásának tartozó egész tisztelettel jegyzem meg e nézet ellenében, hogy a meddőséget nem mint tulajdonságot, hanem mint *annak hiányát* kell tekintenünk, ép úgy mint a később említendő, ugyanazon okból eredő siketnémaság is csak egy tulajdonság hiányaként értelmezhető, t. i. mint a hallás szervének oly annyira hiányos fejlődése, hogy azt létezőnek alig vehetjük. Ily felfogás mellett a meddőséget oda magyarázhatjuk, hogy az elkorcsosodás bizonyos fokon túl nem terjedhet, határát elérve szaporodásra képtelenné tesz. Ez annál valószínűbb, miután rendszeren csak maguk között maradnak az elkorcsosult vérrokonok magtalanul, más családbelivel párosodva, szaporaságukat újra visszanyerik. Az abnormitásokat s monstrositásokat illetőleg még fel kell tennünk, hogy az egyszer beteges alapon nyugvó nemzőtehetség az embryó fejlődésére is kihat, ezt rendszeren utjáról eltérítvén s így bizarr képződményekre adván alkalmat.

E magyarázat azonban távol maradt attól, hogy tárgyát kimerítse; különösen ki nem mutatta azt, miként kezdődik az elkorcsosodás más-különbön egészségeseknek látszó vérrokonok ivadékában? Ez a természetnek azon rejtélyei közé tartozik,

melyek megfejtése csak darabonként s nagy időközökben sikerül.

Mielőtt az állatokat elhagynók, az elkorcsosodásnak még egy nemét kell felemlítenünk. Némely állatok ugyanis, mint a tengeri nyúl, egér stb., ha kis számban élnek egymás mellett, rövid idő múlva fehéreket (albinókat) kölykeznek. Ezen albinók tejfehér szín, finom bőr, rózsaszínű szivárványhártya, vörös pupilla, kicsiny s gyenge testalkat által tűnnek ki; megőrzik ugyan szaporodási képességeket, hasonmásukat hozván világra, de rendszeren rövid életűek. A halastavakban tenyésztett halak között talált fehérekről meg azt állítják, hogy húsuk puha, rosz ízű s nem oly élénk színű mint a nemfehér halé.

Ezen elkorcsosodás is a szülők vérrokonságából veszi eredetét, mi mellett már azon észlelet bizonyít, különösen ha a fenntebb felhozott példákhoz viszonyítjuk, hogy az albinók rendes testalkatúakkal keresztelve, jellegüket sarjadékukra át nem ruházzák. De azon köztudomású tény is, hogy némely üzletemberek a finom szőrű bőr miatt mesterségesen tenyésztetnek ugyanegy családbeliekből albinókat, bizonyosságot szerez nekünk ezen elcse-nevészedés kútfejéről.

Az élőlények egységes természeti törvény uralma alatt állván, magából folyik a következtetés, hogy az embereknél hasonló tünetenyekre fogunk akadni. S ez így is van. A különbség csak abból áll, hogy az emberi nő aránylag hamarabb lesz meddővé mint az állat, s hogy az emberek nagyobb változatosságú tulajdonságai, életmódja s életviszonyai változatosabb kóralakokban nyilatkoznak. Még azt a különbséget is találjuk, hogy míg az állatoknál nemesített fajok fenntartására bizonyos fokig a beltenyésztés jó szolgálatot tehet s a keresztelés rendszeren nemesítésre nem használható, az embereknél ellenkezőleg a vérrokonok összeházasulása-

ből csak bajok származnak, keresztetésükből pedig, a később említendők értelmében, csak előnyök.

Az állatok beltenyésztéséből nyert elvitázhatatlan tények értelmezésének az emberekre való alkalmazása sok ellenmondásra talált, mert lassú szaporodásuk a bizonyítékok hozatalát felette nehezíti s e lassú szaporodás alatt apránként felhalmozódott kórhajlam összefüggésben csak gyéren mutatható ki. Hozzájárul még, hogy a vérrokonok házasságából eredő bajok nagyobb része más okokból is támadhatnak, s hogy az emberek, nemkülönben mint az állatok, a juhokról felhozott példára vonatkozva, nem egyforma ellentállási erejük a vérrokonok nemzése szülte bajok ellenében, mint általában kórokok ellen. A zsidók például, kik századok óta kis csoportokra oszolva élnek elszórtan a világban, kisebb mértékben vannak kitéve a náluk még meg is engedett rokonok összekeléséből származó bajoknak mint más népek.

De már az a tény, hogy a vérfertőzés fogalma a hinduk-, mahomedánok- s chinaiaknál létezik s a rómaiaknál létezett és megvetés tárgyát képezte, mint amazoknál képezi, s az a tény, hogy a saját java fölött szigorúan őrködő társadalmunk törvényileg tiltja, arra utal, hogy hátrányai felismertettek. S nemcsak a polgárosodott népeknél, hanem a máskülönben testi vágyak dolgában tartózkodást nem ismerő vad szigetlakóknál is észleltetett, hogy irtóznak a vérfertőzéstől, bizonyosan azon tapasztalattól vezéreltetve, hogy közel vérrokonok csekély s gyenge, azaz harczképtelen

gyermekeket nemzenek, különböző családokból származó egyének összeházasítása ellenében testerőben gyarapodott vagy legalább előnyös testalkatú nemzedéket hoz létre. A szerelem ösztöne is, ha e kitétel megengedhető, oda látszik hatni, hogy rokonok rendesen nemi ellenszenvvel viseltetnek egymás iránt, idegen személyek pedig egymásban gyakran vonzalmat keltenek.

Az ellenfélről, t. i. azok részéről, kik a vérrokonok házasságából származó bajokat tagadják, legtöbbször Cleopatrát említik mint testvérek gyermekét, ki a természettől szépséggel s a báj csábjával pazon volt felruházva. A Ptolemaeusok sarjadedéka volt ő, kik dynasztikus okokból, főkép a családi békének biztosítása végett házasodtak maguk között. De a Ptolemaeusok története, Cleopatrát sem kivéve, ki fivérét megölte, kedvesét elárulta, nem más mint szörnytetek láncolata, s ebből csak azon következtetést vonhatjuk, hogy agyvelejök működése beteteges alapon folyt le; hogy vérszomjuk, kegyetlenkedésök lelki egyensúlyuk megzavarására, s erkölcsi tehetségeknek a baromiségig való leszállása érzésök s öntudatuk megháborodására mutat. Ha ehhez csak kis részben járult a vérnek elsatnyulása felfrisítés hiányából, úgy ez elégséges ok arra, hogy „vérfertőzés“ névvel bélyegezzük az egy családbeliek párosodását, s hogy a Ptolemaeusok példáját ellenbizonyítékként el ne ismerjük. S mi hiszszük, hogy ez így áll.

(Befejezése a következő füzetben).

Dr. LESZNER REZSŐ.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.